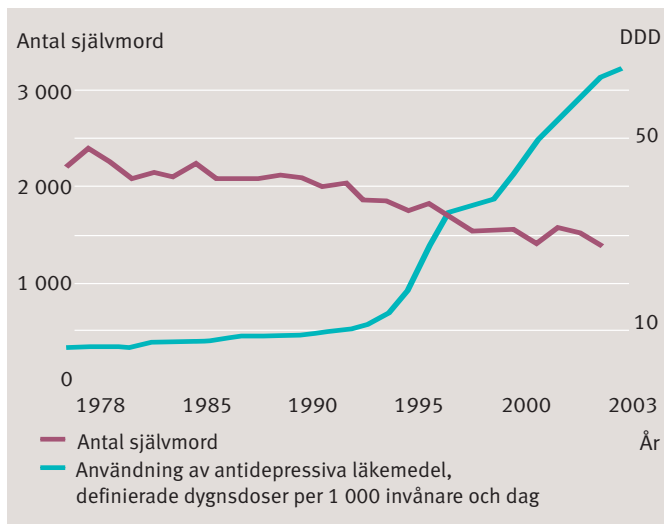

Själv mord har blivit allt ovanligare

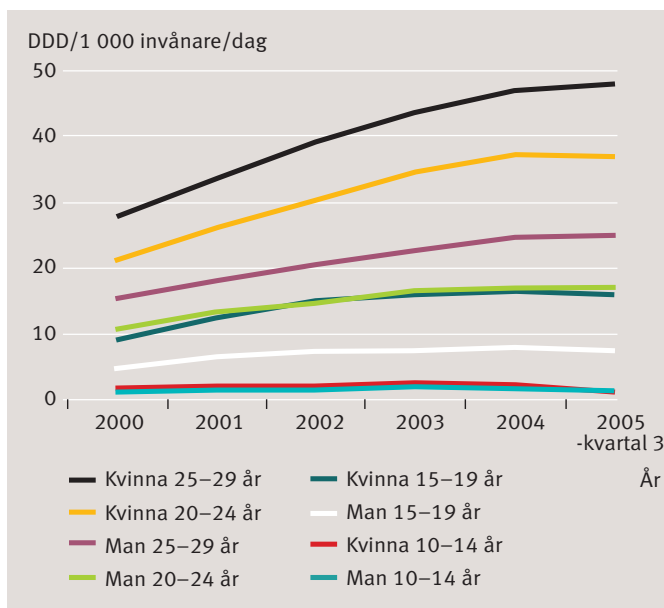
Nu har den senaste statistiken kommit över självmorden. Och återigen har den tidigare lägsta nivån brutits igenom nedåt. Detta innebär att självmorden i Sverige nu är färre än någonsin sedan tillförlitlig statistik började föras. Det gäller nu för läkarkåren att se till att den trenden fortsätter, något som inte är helt givet då en avog myndighetsinställning till antidepressiv medicin finns.

Dödsorsaksstatistiken 2003, som just offentliggjorts av Socialstyrelsen, visar att antalet självmord under 2003 var 1 379. Minskningen sedan 2002 är 7 procent, vilket främst förklaras av att det skedde 106 färre självmord bland män medan antalet självmord bland kvinnor minskade obetydligt (från 411 till 407). Särskilt glädjande är dock att självmorden bland de unga (15–24 år) minskade med nästan en femtedel (från 146 till 118).

Denna typ av uppdelning på undergrupper är emellertid bara beskrivande och tillåter inga slutsatser om trender [1]. Talen är så små att de ligger inom slumpmarginalerna. Även när man studerar den svenska befolkningen som en helhet är antalet självmord statistiskt sett så litet att skillnader mellan enstaka år är av oklar betydelse. Först om några år kommer vi att kunna se huruvida minskningen 2002–2003 på 110 färre suicid bäst kan ses som ett uttryck för att den starkt nedåtgående trenden sedan 1990 hållt i sig (Figur 1), eller om den snarare bör ses som uttryck för att

Figur 1. Antal självmord och användning av antidepressiva läkemedel i Sverige 1978–2003.

Figur 2. Försäljning av SSRI (No6AB) till kvinnor respektive män 10–29 år, 5-årsintervall, definierade dygnsdoser (DDD) per 1 000 invånare och dag.

trenden planat av kring 1 400–1 500 självmord per år i Sverige sedan 1997.

Orsaken till nedgången i självmord kan inte slutgiltigt fastställas. Den hypotes som har bäst stöd av fakta är dock att det är den sedan 1990 starkt ökade användningen av antidepressiva läkemedel som är främsta orsaken till minskningen [2, 3]. Statistiken från 2003 utgör ytterligare stöd för detta, och någon konkurrerande hypotes finns inte.

Alkoholkonsumtionen och missbruket har ökat kraftigt i Sverige under motsvarande tid och borde medföra ett ökat antal självmord. Alkoholmissbruk

är näst depression den vanligaste diagnosen bland dem som begår självmord.

Att behandling med antidepressiva läkemedel sannolikt utgör en kraftfull självmordspreventiv intervention är utomordentligt viktigt att understryka, då behandlingen av psykiska sjukdomar med läkemedel ständigt kritiserats utan att de stora vinsterna i mänskligt lidande och människoliv samtidigt beaktas. Detta gäller särskilt antidepressiva läkemedel som förefaller attackeras från alla möjliga utgångspunkter. De stolligaste argumenten kommer naturligtvis från olika ideologiska organisationer, men anti-

GÖRAN ISACSSON
docent, överläkare,
psykiatriska kliniken SV,
Karolinska Universitetssjukhuset
Huddinge
Goran.Isacsson@sl.se

depressiva läkemedel angrips också ur snävt ekonomiskt perspektiv trots att läkemedelskostnader utgör en mycket liten del av den totala sjukvårdsbudgeten.

Under de senaste två åren har dessutom läkemedelsmyndigheterna i både EU och USA varnat för att moderna antidepressiva skulle kunna öka risken för självmord, särskilt bland barn och unga. Detta har baserats på spekulativa tolkningar av biverkningsrapportering i kliniska prövningar [4]. Det har visats i senare stora epidemiologiska undersökningar i såväl USA [5], Storbritannien [6] som Sverige [7, 8] att dessa tolkningar inte tål att konfronteras med verkligheten.

Tyvärr har dessa nya och glädjande resultat ännu inte avsatt några spår i dessa myndigheters bedömningar. Det svenska Läke-medelsverket publicerade dock i september 2005 välbalanserade rekommendationer för behandling av depression hos barn och unga [9]. Man behöver inte någon vetenskaplig skolning för att inse att en minskning av självmordsfrekvensen med nära en tredjedel, parallellt med en femdubbling av förskrivningen av antidepressiva sedan 1990-talet, snarare tyder på att preparaten minskar risken för självmord än att de skulle öka den.

Det är med viss oro man väntar på dödsorsaksstatistiken för 2004 och 2005, då vi vet att kampanjen mot antidepressiva läkemedel redan har avsatt spår i en utplanande förskrivning av dessa medel. Det gäller särskilt förskrivningen till barn och unga (Figur 2), vars psykiska lidande först på senare tid har börjat erkännas och respekteras.

study of 14 857 suicides. *Acta Psychiatr Scand* 2005;111:286-90.

9. Farmakologisk behandling av depression hos barn och ungdomar. Information från Läke-medelsverket 2005;16(5):23-36.

REFERENSER

1. Isacson G. Ovetenskapligt om självmord bland unga. *Läkartidningen* 2005;102:498-9.
2. Isacson G. Prevention av självmord har räddat 2 500 liv på tio år. *Läkartidningen* 2003;100:1160-1.
3. Isacson G. Suicide prevention – a medical breakthrough? *Acta Psychiatr Scand* 2000;102:113-7.
4. Isacson G, Bejerot S. Har Läke-medelsverket lämnat den evidensbaserade medicinen? Bannlysningen av SSRI till barn och ungdomar vilar på lösan grund. *Läkartidningen* 2005;102:408-10.
5. Simon GE, Savarino J, Operskalski B, Wang PS. Suicide risk during antidepressant treatment. *Am J Psychiatry* 2006;163:41-7.
6. Jick H, Kaye JA, Jick SS. Antidepressants and the risk of suicidal behaviors. *JAMA* 2004;292:338-43.
7. Isacson G. Inget stöd för att SSRI ger ökad suicidrisk. *Läkartidningen* 2005;102:1305.
8. Isacson G, Holmgren P, Ahlner J. Selective serotonin reuptake inhibitor antidepressants and the risk of suicide: a controlled forensic database